

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. kovo 7 d.^{1*}

(tekstas ištaisytas 2017 m. kovo 24 d. nutartimi)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Reglamentas (EB) Nr. 810/2009 — 25 straipsnio 1 dalies a punktas — Riboto teritorinio galiojimo viza — Vizos išdavimas dėl humanitarinių priežasčių ar tarptautinių išsipareigojimų — Sąvoka „tarptautiniai išsipareigojimai“ — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija — Ženevos konvencija — Vizos išdavimas, kai nustatyta grėsmė, kad gali būti pažeisti Pagrindinių teisių chartijos 4 ir (arba) 18 straipsniai — Pareigos nebuvimas“

Byloje C-638/16 PPU

dėl *Conseil du Contentieux des Étrangers* (Užsieniečių bylų taryba, Belgija) 2016 m. gruodžio 8 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2016 m. gruodžio 12 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

X ir X

prieš

État belge

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, kolegijų pirmininkai L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça ir M. Berger (pranešėja), teisėjai A. Borg Barthet, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin ir F. Biltgen,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorė V. Giacobbo-Peyronnel, administratorė

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. sausio 30 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— X ir X, atstovaujama advokatų T. Wibault ir P. Robert,

— Belgijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pochet ir M. Jacobs, padedamų ekspertų C. L'hoir, M. Van Regemorter ir F. Van Dijck ir advokatų E. Derriks ir F. Motulsky,

¹ — Proceso kalba: prancūzų.

- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
 - Danijos vyriausybės, atstovaujamos N. Lyshøj ir C. Thorning,
 - Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze,
 - Estijos vyriausybės, atstovaujamos N. Grünberg,
 - Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos E. Armoet,
 - Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fehér,
 - Maltos vyriausybės, atstovaujamos A. Buhagiar,
 - Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. de Ree,
 - Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll,
 - Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Kamejsza, M. Pawlicka ir B. Majczyna,
 - Slovėnijos vyriausybės, atstovaujamos V. Klemenc ir T. Mihelič Žitko,
 - (ištaisyta 2017 m. kovo 24 d. nutartimi) Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos M. Kianička,
 - Suomijos vyriausybės, atstovaujamos J. Heliskoski,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir G. Wils,
- susipažinęs su 2017 m. vasario 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) (OL L 243, 2009, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL 154, 2013, p. 10), iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 610/2013 (OL L 182, 2013, p. 1) (toliau – Vizų kodeksas), 25 straipsnio 1 dalies a punkto ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 4 ir 18 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant X ir X ginčą su *État belge* (Belgijos valstybė) dėl atsisakymo išduoti riboto teritorinio galiojimo vizą.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 1 straipsnyje „Pareiga gerbti žmogaus teises“ įtvirtinta:

„Aukštosios Susitariančios Šalys kiekvienam jų jurisdikcijai priklausančiam asmeniui garantuoja šios Konvencijos I skyriuje apibrėžtas teises bei laisves.“

- 4 EŽTK I skyriuje esančiame 3 straipsnyje „Kankinimo uždraudimas“ nustatyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį arba būti taip baudžiamas.“

- 5 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytos Konvencijos dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545, 1954), papildytos Protokolu dėl pabėgėlių statuso, priimtu 1967 m. sausio 31 d. Niujorke ir įsigaliojusiu 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija), 33 straipsnio „Draudimas išsiųsti pabėgėlius arba juos priverstinai grąžinti (į šalis, iš kurių jie atvyko)“ 1 dalyje numatyta:

„Nė viena Susitariančioji valstybė jokių būdu neišsiunčia ir negrąžina pabėgėlio į šalį, kur jo gyvybei ar laisvei grėstų pavojus dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar dėl politinių pažiūrų.“

Sąjungos teisė

Chartija

- 6 Chartijos 4 straipsnyje „Kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas“ nurodyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.“

- 7 Chartijos 18 straipsnis „Teisė į prieglobstį“ išdėstytas taip:

„Teisė į prieglobstį garantuojama pagal [Ženevos konvenciją] bei Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo <...>“

- 8 Chartijos 51 straipsnio „Taikymo sritis“ 1 dalyje numatyta:

„Šios Chartijos nuostatos skirtos Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams, tinkamai atsižvelgiant į subsidiarumo principą, bei valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. <...>“

Vizų kodeksas

- 9 Vizų kodekso 29 konstatuojamojoje dalyje įtvirtinta:

„Šiuo reglamentu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, visų pirma pripažintų [EŽTK] ir [Chartijoje].“

10 Šio kodekso 1 straipsnio „Tikslas ir taikymo sritis“ 1 dalyje nurodyta:

„Šiuo reglamentu nustatomos procedūros ir sąlygos, taikomos išduodant vizas vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui joje, neviršijančiam 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį.“

11 Šio kodekso 2 straipsnyje numatyta:

„Šio reglamento tikslais taikomos šios sąvokos:

<...>

2) viza – valstybės narės išduotas leidimas:

- a) vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui joje, kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį;
- b) vykti tranzitu per valstybių narių oro uostų tarptautines tranzito zonas;

<...>“

12 Vizų kodekso 25 straipsnyje „Riboto teritorinio galiojimo vizos išdavimas“ numatyta:

„1. Riboto teritorinio galiojimo viza išduodama išimties tvarka šiais atvejais:

- a) jei, valstybės narės manymu, dėl humanitarinių priežasčių, nacionalinių interesų arba tarptautinių įsipareigojimų būtina
 - i) nukrypti nuo principo, pagal kurį turi būti patenkintos atvykimo sąlygos, nustatytos [2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 562/2006, nustatančiame taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 105, 2006, p. 1)],
 - ii) išduoti vizą nepaisant valstybės narės, su kuria konsultuotasi pagal 22 straipsnį, prieštaravimo vienodos vizos išdavimui; arba
 - iii) išduoti vizą dėl neatidėliotinų priežasčių <...>,

arba

- b) jei dėl priežasčių, kurias konsulas laiko pagrįstomis, buvimui tam pačiam 180 dienų laikotarpiui išduodama nauja viza prašymą išduoti vizą pateikusiam asmeniui, kuris per tą 180 dienų laikotarpį jau pasinaudojo vienoda viza arba riboto teritorinio galiojimo viza, suteikiančia galimybę būti 90 dienų.

2. Riboto teritorinio galiojimo viza galioja vizą išduodančiosios valstybės narės teritorijoje. Išimties tvarka ji gali galioti daugiau nei vienos valstybės narės teritorijoje esant kiekvienos tokios valstybės narės pritarimui.

<...>

4. Jei riboto teritorinio galiojimo viza išduota 1 dalies a punkte nurodytais atvejais, vizą išduodančiosios valstybės narės centrinės valdžios institucijos nedelsdamos išplatina atitinkamą informaciją kitų valstybių narių centrinės valdžios institucijoms <...>

5. Priėmus sprendimą dėl tokios vizos išdavimo, <...> duomenys įvedami į [vizų informacinę sistemą].“

13 Vizų kodekso 32 straipsnio „Atsisakymas išduoti vizą“ 1 dalies b punkte numatyta:

„Nepažeidžiant 25 straipsnio 1 dalies, vizą išduoti atsisakoma:

<...>

b) jei kyla pagrįstų abejonų dėl prašymą išduoti vizą pateikiančio asmens <...> ketinimo išvykti iš valstybių narių teritorijos iki baigiantis prašomos išduoti vizos galiojimo laikotarpiui <...>“

Reglamentas (ES) 2016/399

14 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016, p. 1, toliau – Šengeno sienų kodeksas) 4 straipsnis „Pagrindinės teisės“ suformuluotas taip:

„Taikydamos šį reglamentą, valstybės narės veikia visapusiškai laikydamosi atitinkamos Sąjungos teisės, įskaitant [Chartiją], atitinkamos tarptautinės teisės, įskaitant [Ženevos konvenciją], su galimybe gauti tarptautinę apsaugą susijusių įpareigojimų, visų pirma negrąžinimo principo, ir pagrindinių teisių. Laikantis bendrų Sąjungos teisės principų, pagal šį reglamentą priimami sprendimai turi būti priimami atsižvelgiant į kiekvieną konkretų atvejį.“

15 Šengeno sienų kodekso 6 straipsnyje „Trečiųjų šalių piliečių atvykimo sąlygos“ numatyta:

„1. Numatomam buvimui valstybių narių teritorijoje, kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį <...> trečiųjų šalių piliečių atvykimo sąlygos yra tokios:

a) jie turi turėti galiojantį kelionės dokumentą <...>

b) jie turi galiojančią vizą, jei to reikalaujama <...>

c) jie pagrindžia numatomo buvimo tikslą bei sąlygas ir turi pakankamai pragyvenimo lėšų <...>

d) jie nėra asmenys, dėl kurių <...> yra įtrauktas įspėjimas neleisti;

e) jie nelaikomi keliančiais grėsmę nei vienos iš valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams <...>

<...>

5. Nukrypstant nuo 1 dalies:

<...>

c) trečiųjų šalių piliečiams, kurie neatitinka vienos ar kelių 1 dalyje nurodytų sąlygų, valstybė narė gali leisti atvykti į savo teritoriją dėl humanitarinių motyvų, nacionalinių interesų arba tarptautinių įsipareigojimų.<...>“

Direktyva 2013/32/ES

- 16 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/32/ES dėl tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendros tvarkos (OL L 180, 2013, p. 60) 3 straipsnyje nurodyta:

„1. Ši direktyva taikoma visiems tarptautinės apsaugos prašymams, pateiktiems valstybių narių teritorijoje, įskaitant pasienį, teritorinius vandenius arba tranzito zonas, ir tarptautinės apsaugos panaikinimui.

2. Ši direktyva netaikoma diplomatinio arba teritorinio prieglobsčio prašymams, kurie pateikiami valstybių narių atstovybėms.

<...>“

Reglamentas (ES) Nr. 604/2013

- 17 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (OL L 180, 2013, p. 31), 1 straipsnyje „Dalykas“ numatyta:

„Šiuo reglamentu išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą <...> nustatymo kriterijai ir mechanizmai.“

- 18 Reglamento Nr. 604/2013 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės nagrinėja kiekvieną trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės, bet kurios iš jų teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzito zonas, prašančio tarptautinės apsaugos, prašymą. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 19 Pareiškėjai pagrindinėje byloje – sutuoktinių pora – ir jų trys mažamečiai vaikai yra Sirijos piliečiai ir gyvena Alepe (Sirija). 2016 m. spalio 12 d. pareiškėjai pagal Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalies a punktą Belgijos ambasadai Beirute (Libanas) pateikė prašymus išduoti riboto teritorinio galiojimo vizas, o kitą dieną grįžo į Siriją.
- 20 Grįsdami šiuos prašymus pareiškėjai pagrindinėje byloje paaiškino, kad gavę prašomas vizas jie galės išvykti iš apgulto Alepo miesto ir pateikti prieglobsčio prašymus Belgijoje. Vienas iš pareiškėjų pagrindinėje byloje, be kita ko, nurodė, kad buvo pagrobtas teroristų grupuotės, sumuštas ir kankintas, vėliau paleistas už išpirką. Pareiškėjai pagrindinėje byloje ypač atkreipė dėmesį į nesaugią situaciją Sirijoje apskritai ir Alepe konkrečiai, taip pat į tai, kad kaip krikščionys ortodoksai jie gali būti persekiojami dėl tikėjimo. Jie taip pat pažymėjo, jog negalėjo būti įregistruoti kaip pabėgėliai kaimyninėse šalyse, be kita ko, dėl uždarytos Sirijos ir Libano sienos.
- 21 2016 m. spalio 18 d. sprendimais *Office des étrangers* (Užsieniečių reikalų tarnyba, Belgija) atmetė nurodytus prašymus; apie šiuos sprendimus pareiškėjams pagrindinėje byloje pranešta 2016 m. spalio 25 d. Minėta tarnyba, be kita ko, nurodė, kad pareiškėjai pagrindinėje byloje ketino daugiau nei 90 dienų būti Belgijoje, kad EŽTK 3 straipsnis neįpareigoja šios konvencijos šalių įsileisti į savo teritoriją „asmenis, kurių padėtis katastrofiška“ ir kad Belgijos diplomatinės atstovybės nėra valdžios institucijos, kurioms užsienietis gali pateikti prieglobsčio prašymą. Užsieniečių reikalų tarnyba manė,

kad jei būtų leista suteikti atvykimo į šalį vizą pareiškėjams pagrindinėje byloje, kad jie galėtų pateikti prieglobsčio prašymą Belgijoje, tai reikštų, jog jiems leidžiama pateikti tokį prašymą diplomatinei atstovybei.

- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriam pareiškėjai pagrindinėje byloje apskundė minėtus sprendimus, patikslino, kad jie prašė sustabdyti tų sprendimų vykdymą taikant nacionalinę „ypatingos skubos“ procedūrą. Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėjo abejonių dėl tokio prašymo priimtumo pagal taikytinas nacionalinės teisės nuostatas, jis nusprendė kreiptis į *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas, Belgija), kad šis priimtų sprendimą tuo klausimu. Laukdamas atsakymo iš *Cour constitutionnelle* (Konstitucinis Teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas toliau pagrindinę bylą nagrinėja pagal ypatingos skubos procedūrą.
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pareiškėjai pagrindinėje byloje iš esmės teigė, kad Chartijos 18 straipsnyje numatyta pozityvi valstybių narių pareiga užtikrinti teisę į prieglobstį ir kad tarptautinės apsaugos suteikimas yra vienintelė priemonė išvengti EŽTK 3 straipsnio ir Chartijos 4 straipsnio pažeidimo grėsmės. Kadangi nagrinėjamu atveju pačios Belgijos valdžios institucijos manė, kad pareiškėjų pagrindinėje byloje padėtis yra išskirtinio humanitarinio pobūdžio, kaip teigia pareiškėjai pagrindinėje byloje, atsižvelgiant į Belgijos Karalystės prisiimtus tarptautinius įsipareigojimus Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalies a punkto taikymo sąlygos buvo įvykdytos, todėl jiems dėl humanitarinių priežasčių turėjo būti išduotos prašytos vizos.
- 24 Savo ruožtu Belgijos valstybėmano, kad nei pagal EŽTK 3 straipsnį, nei pagal Ženevos konvencijos 33 straipsnį ji neprivalo įsileisti į savo teritoriją trečiosios šalies piliečio; jai tenka tik viena pareiga – tokio piliečio negrąžinti į šalį, iš kurios jis atvyko.
- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad, kaip matyti iš EŽTK 1 straipsnio, kaip jį išaiškino Europos Žmogaus Teisių Teismas, pareiškėjai pagrindinėje byloje galėtų remtis EŽTK 3 straipsniu tik jei patektų į Belgijos „jurisdikciją“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar vizų politikos įgyvendinimas gali būti laikomas tokios jurisdikcijos vykdymu. Be to, šis teismas nėra tikras, ar teisė atvykti į šalį, kaip pareigos imtis prevencinių priemonių ir negrąžinimo principo taikymo pasekmė, galėtų kilti iš EŽTK 3 straipsnio ir *mutatis mutandis* iš Ženevos konvencijos 33 straipsnio.
- 26 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad, kitaip nei EŽTK 3 straipsnio atveju, Chartijos 4 straipsnio taikymas priklauso ne nuo jurisdikcijos vykdymo, o nuo Sąjungos teisės įgyvendinimo. Nei iš Sutarčių, nei iš Chartijos nematyti, kad šis taikymas ribojamas teritorijos požiūriu.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Vizų kodekso 25 straipsnyje, be kita ko, numatyta, jog viza išduodama, jeigu, valstybės narės „manymu“, tai būtina dėl tarptautinių įsipareigojimų. Tačiau šiam teismui kyla klausimas dėl valstybės narės šiuo klausimu paliktos diskrecijos apimties; be to, jis mano, kad, atsižvelgiant į privalomą tarptautinių įsipareigojimų ir iš Chartijos kylančių pareigų pobūdį, galima būtų manyti, jog nėra jokios diskrecijos.
- 28 Tokiomis aplinkybėmis *Conseil du Contentieux des Étrangers* (Užsieniečių bylų taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos klausimus:
- „1. Ar Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyti „tarptautiniai įsipareigojimai“ apima visas pagal Chartiją užtikrinamas teises, įskaitant būtent pagal 4 ir 18 straipsnius užtikrinamas teises, ir ar jie taip pat apima įsipareigojimus, valstybių narių prisiimtus pagal EŽTK ir Ženevos konvencijos 33 straipsnį?

2. a) Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, ar Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad, nepažeisdama diskrecijos, kurią ji turi, kiek tai susiję su konkretaus atvejo aplinkybėmis, valstybė narė, kuriai pateiktas prašymas išduoti riboto teritorinio galiojimo vizą, privalo išduoti prašomą vizą, kai nustatyta Chartijos 4 ir (arba) 18 straipsnių arba kito jos priimto tarptautinio įsipareigojimo pažeidimo grėsmė?
- b) Ar saitų tarp prašytojo ir valstybės narės, kuriai pateiktas prašymas išduoti vizą, buvimas (pavyzdžiui, šeimos ryšiai, priimančiosios šeimos, laiduotojai ir globėjai ir t. t.) turi įtakos atsakymui į šį klausimą?“

Dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūros

- 29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė jo prašymą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 30 Grįsdamas šį prašymą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas rėmėsi, be kita ko, dramatiškomis ginkluoto konflikto Sirijoje pasekmėmis, tuo, kad pareiškėjai pagrindinėje byloje turi mažamečių vaikų, kad jie itin pažeidžiami, nes priklauso krikščionių ortodoksų bendruomenei, ir atskirai aplinkybe, jog į jį buvo keiptasi prašant sustabdyti (su pareiškėjais pagrindinėje byloje susijusių) sprendimų vykdymą taikant ypatingos skubos procedūrą.
- 31 Nacionalinis teismas šiuo aspektu patikslino, kad dėl jo teikiamo prašymo priimti prejudicinį sprendimą sustabdoma procedūra, kurią prašyta taikyti.
- 32 Šiuo klausimu reikia pažymėti, pirma, kad prašyme priimti prejudicinį sprendimą, pateiktame dėl Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimo, keliami klausimai susiję su ESV sutarties trečiosios dalies V antraštinėje dalyje dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės nurodytomis sritimis. Todėl, remiantis Procedūros reglamento 107 straipsnio 1 dalimi, jis gali būti nagrinėjamas pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 33 Antra, aišku, kad bent jau prašymo nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą taikant prejudicinio sprendimo skubos tvarka procedūrą nagrinėjimo dieną egzistavo reali grėsmė, kad pareiškėjai pagrindinėje byloje gali patirti nežmonišką ar jų orumą žeminantį elgesį, o tai turi būti laikoma skubos veiksniu, pateisinančiu Procedūros reglamento 107 ir paskesnių straipsnių taikymą.
- 34 Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, 2016 m. gruodžio 15 d. Teisingumo Teismo penktoji kolegija teisėjo pranešėjo siūlymu ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone nusprendė tenkinti nacionalinio teismo prašymą nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą. Be to, ji nusprendė perduoti bylą Teisingumo Teismui, kad ji būtų paskirta didžiajai kolegijai.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos

- 35 Belgijos vyriausybė užginčijo Teisingumo Teismo kompetenciją atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus remdamasi tuo, kad prašoma išaiškinti Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalis netaikoma pareiškėjams pagrindinėje byloje.
- 36 Vis dėlto iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nedviprasmiškai matyti, kad nagrinėjami prašymai išduoti vizą pateikti dėl humanitarinių priežasčių remiantis Vizų kodekso 25 straipsniu.

37 Atsakymas į klausimą, ar šis kodeksas taikomas pagrindinėje byloje nagrinėjamiems prašymams, kuriuos pateikdami trečiųjų šalių piliečiai siekia pateikti prieglobsčio prašymus valstybės narės teritorijoje, glaudžiai susijęs su atsakymais į prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktus klausimus. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas turi kompetenciją išnagrinėti šį prašymą (šiuo klausimu žr. 2015 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Wojciechowski*, C-408/14, EU:C:2015:591 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

Dėl prejudicinių klausimų

38 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad jame numatyti tarptautiniai išipareigojimai apima valstybės narės pareigą laikytis visų pagal Chartiją, būtent jos 4 ir 18 straipsnius, EŽTK ir Ženevos konvencijos 33 straipsnį užtikrinamų teisių. Antrasis jo klausimas, kuris priklauso nuo atsakymo į pirmąjį klausimą, iš esmės yra toks: ar Vizų kodekso 25 straipsnio 1 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad valstybė narė, kuriai pateiktas prašymas išduoti riboto teritorinio galiojimo vizą, privalo išduoti prašomą vizą, kai nustatyta Chartijos 4 ir (arba) 18 straipsnių arba šios valstybės narės prisiimto tarptautinio išipareigojimo pažeidimo grėsmė. Jis taip pat norėtų žinoti, ar saitų tarp prašytojo ir valstybės narės, kuriai pateiktas prašymas išduoti vizą, buvimas turi įtakos atsakymui į pastarąjį klausimą.

39 Pirmiausia reikia priminti, kad, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, tai, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas suformulavo klausimą nurodęs tik tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, netrukdo Teisingumo Teismui jam pateikti išsamų aiškinimą, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar jis apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos ir, be kita ko, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies atrinkti aiškintinus Sąjungos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (žr., be kita ko, 2015 m. vasario 12 d. Sprendimo *Oil Trading Poland*, C-349/13, EU:C:2015:84 45 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

40 Nagrinėjamu atveju svarbu pažymėti, kad Vizų kodeksas priimtas remiantis EB sutarties 62 straipsnio 2 punkto a papunkčiu ir b papunkčio ii punktu, kuriame numatyta, kad Europos Sąjungos Taryba patvirtina priemones, susijusias su vizomis, išduodamomis ne ilgesniam kaip trijų mėnesių laikotarpiui, be kita ko, valstybių narių vizų išdavimo tvarką ir sąlygas.

41 Vizų kodekso 1 straipsnyje nurodyta, kad jame nustatomos procedūros ir sąlygos, taikomos išduodant vizas vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba dėl numatomo buvimo joje, neviršijančio 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį. Šio kodekso 2 straipsnio 2 punkto a ir b papunkčiuose sąvoka „viza“ jo taikymo tikslais apibrėžta kaip „valstybės narės išduotas leidimas“ „vykti tranzitu per valstybių narių teritoriją arba numatomam buvimui joje, kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį“ ir „vykti tranzitu per valstybių narių oro uostų tarptautines tranzito zonas.“

42 Kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir Teisingumo Teismui pateiktos informacijos, pareiškėjai pagrindinėje byloje Belgijos ambasada Libane pateikė prašymus išduoti vizą dėl humanitarinių priežasčių, remdamiesi Vizų kodekso 25 straipsniu, nes ketino atvykę į Belgiją prašyti prieglobsčio ir gauti leidimą gyventi šioje valstybėje narėje, taigi jų buvimo trukmė neapsiribotų 90 dienų.

43 Remiantis Vizų kodekso 1 straipsniu tokie prašymai, nors formaliai pateikti pagal jo 25 straipsnį, nepatenka į šio kodekso taikymo sritį ir būtent į jo 25 straipsnio 1 dalies a punktą, kurį išaiškinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo atsižvelgiant į šioje nuostatoje esančią sąvoką „tarptautiniai išipareigojimai“, taikymo sritį.

- 44 Be to, kaip savo pastabose raštu pažymi Belgijos vyriausybė ir Europos Komisija, kadangi iki šios dienos Sąjungos teisės aktų leidėjas pagal SESV 79 straipsnio 2 dalies a punktą nepriėmė jokie akto, nustatančio ilgalaikių vizų ar leidimų gyventi šalyje trečiųjų šalių piliečiams išdavimo dėl humanitarinių priežasčių sąlygas, pagrindinėje byloje nagrinėjamiems prašymams taikoma tik nacionalinė teisė.
- 45 Kadangi pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija neregamentuojama Sąjungos teisės, jai netaikomos Chartijos nuostatos, būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimuose nurodyti Chartijos 4 ir 18 straipsniai (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19 punktą ir 2014 m. kovo 27 d. Sprendimo *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 46 Šios išvados nepaneigia tai, kad Vizų kodekso 32 straipsnio 1 dalies b punkte „pagrįstų abejonių dėl prašymą išduoti vizą pateikiančio asmens <...> ketinimo išvykti iš valstybių narių teritorijos iki baigiantis prašomos išduoti vizos galiojimo laikotarpiui“ buvimas priskirtas prie atsisakymo išduoti vizą motyvų, o ne prie šio kodekso netaikymo pagrindų.
- 47 Pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija pasižymi ne tokių abejonių buvimu, o tuo, kad nagrinėjamu prašymu siekiama kitų tikslų nei tie, kurių siekiama prašymu išduoti trumpalaikę vizą.
- 48 Būtina taip pat nurodyti, kad jeigu būtų prieita prie kitos išvados, trečiųjų šalių piliečiams būtų suteikta galimybė remiantis Vizų kodeksu pateikti prašymus išduoti vizą siekiant gauti tarptautinę apsaugą jų pasirinktoje valstybėje narėje, nors šiuo kodeksu siekiama reglamentuoti vizų dėl buvimo valstybių narių teritorijoje, neviršijančio 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį, išdavimo klausimą; taip būtų pažeista Reglamentu Nr. 604/2013 įtvirtintos sistemos bendra struktūra.
- 49 Dar svarbu pažymėti, kad priėjus prie kitos išvados valstybės narės, laikydamosi Vizų kodekso, privalėtų leisti trečiųjų šalių piliečiams pateikti tarptautinės apsaugos prašymą trečiojoje šalyje esančioms valstybių narių atstovybėms. Vizų kodeksu nesuderinami valstybių narių teisės aktai, reglamentuojantys tarptautinę apsaugą, ir reikia konstatuoti, kad remiantis SESV 78 straipsniu priimtuose Sąjungos aktuose, reglamentuojančiuose tarptautinės apsaugos prašymams taikomas procedūras, tokia pareiga nenustatyta; atvirkščiai, į jų taikymo sritį nepatenka valstybių narių atstovybėms pateikti prašymai. Iš Direktyvos 2013/32 3 straipsnio 1 ir 2 dalių matyti, kad ši direktyva taikoma tarptautinės apsaugos prašymams, pateiktiems valstybių narių teritorijoje, įskaitant pasienį, teritorinius vandenius arba tranzito zonas, o ne diplomatinio ar teritorinio prieglobsčio prašymams, kurie pateikiami valstybių narių atstovybėms. Iš Reglamento Nr. 604/2013 1 ir 3 straipsnių taip pat matyti, kad jame valstybės narės įpareigojamos tik išnagrinėti kiekvieną tarptautinės apsaugos prašymą, pateiktą valstybės narės teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzito zoną, ir kad šiame reglamente nustatytos procedūros taikomos tik tokiems tarptautinės apsaugos prašymams.
- 50 Tokiomis aplinkybėmis Belgijos valdžios institucijos klaidingai kvalifikavo pagrindinėje byloje nagrinėjamus prašymus kaip prašymus išduoti trumpalaikes visas.
- 51 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į prejudicinius klausimus reikia atsakyti taip: Vizų kodekso 1 straipsnį reikia aiškinti taip, kad šis kodeksas netaikomas trečiosios šalies piliečio dėl humanitarinių priežasčių remiantis šio kodekso 25 straipsniu trečiosios šalies teritorijoje esančiai paskirties valstybės narės atstovybei pateiktam prašymui išduoti riboto teritorinio galiojimo vizą ketinant, atvykus į šią valstybę narę, pateikti tarptautinės apsaugos prašymą ir valstybėje narėje būti ilgiau nei 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį; pagal galiojančią Sąjungos teisę tokiam prašymui taikoma tik nacionalinė teisė.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009, nustatančio Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas), iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 610/2013, 1 straipsnį reikia aiškinti taip: šis kodeksas netaikomas trečiosios šalies piliečio dėl humanitarinių priežasčių remiantis šio kodekso 25 straipsniu trečiosios šalies teritorijoje esančiai paskirties valstybės narės atstovybei pateiktam prašymui išduoti riboto teritorinio galiojimo vizą ketinant, atvykus į šią valstybę narę, pateikti tarptautinės apsaugos prašymą ir šioje valstybėje narėje būti ilgiau nei 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį; pagal galiojančią Europos Sąjungos teisę tokiam prašymui taikoma tik nacionalinė teisė.

Parašai